

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA. IZHAJA VSAKI TOREK. Lastnik in izdajatelj: Jugoslovenska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

JOHN GRILLIC, President; JOHN PETRIĆ, Secretary; ANTON PRŠKIN, Treasurer.

Subscription Rates: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries, \$1 a year, 50c for half year.

Advertising Rates on agreement. NASLOV I ADRESA: "PROLETAREC" 587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

NEVARNI SOCIALIZEM.

Gotovo je, da se ni treba bati za tisto, kar je že v sedanjih družbi dobro, to se pravi sposobno za življenje. To bo že živelo. Če propada jeseni snig liste z drevoja, če polomi sneg in veter suhe veje, ni treba, da bi usahnilo deblo. Kar pa pogine, zasluži pogin. Tako nastane prostor za novo, mlado in krepko.

Socializem bo v družbi pravično razdelil luč in senco, veter in zaščito. Nebo se ustvari na zemlji. Kapitalizem jih tudi ni in nobena družba pred njim ne. A to prav. Ne le, da je idealni raj na realni zemlji nemogoče; bodimo vedni, da še ne pridjo nebesa. Saj bi bilo tedaj vendar vsega konec; večina živih ljudi si še ne želi tja, kjer vse ljudi dan ne bi bilo kaj opraviti, k večjemu da bi se sem-tertja zapelo kaj sladkega.

A če ne bo nebes, peklo bo vendar odpravil. Ljudi ne zenači socializem; a enako priljubeno za porabo in izražanje vseh različnih darov jim da. To je morda neprijetno za človeka, ki smatra lenobo za vrhunec vseh užikov; a kdor je sposoben za delo in ga ima rad, se more le veseliti razmer, v katerih bo res svobodno tekmovalje vseh moči močete. Saj se bo šele tedaj lahko izkazala prava moč.

Toda — ne slepimo se! Ves strah pred "nevarnim" socializmom le dokazuje, da je človek še vedno majhen; zato se ne upa verjeti, da so tudi visoki cilji dosegljivi. Če bi zdravniki imeli kak prašek ali kako kroglice zoper mladostnost pa bi se razvoj v socializem tako pospešil, da bi se kar čudili ljudje.

Le še eno: Ali je kdaj kak socialistični dejal, da je socializem zadnji cilj? Velik je in visok; seveda. In na poti je še mnogo zaprek. Zato res zadostuje socializiranje za relativno zadnji cilj. Vendar pa vemo vsi, da se življenje ne ustavi, kakor bosta delavec in njegovo delavno sredstvo zopet združena. Dalje pojde življenje, ki ne pozna miru kakor večni žid Ahasver. Toda drugačno bode, kakor sedaj: Lepše, krepkeje, veseljeje in bogatejše. Novi cilji se mu po-kažejo, ki jih sedaj komaj tupa-ram kak izredno blagoslovljena duša temno slutí. Nova moralna, nova etika vzraste iz novih razmer, v katerih se soznani svet z vrednostmi, kakršnih se ne pozna. V kapitalistični družbi ne more človek prekositi samega sebe, ne more se razviti nad sebe. V preteklosti se je razvil, iz nizkega živ-vaštva se je dvignil; mar naj ver-jamemo, da je že na zadnji postaji? Lokomotiva človeškega ro-du je še vedno zakurjena; ampak na tirih so zapreke. Odstraniti jih moramo in pokazalo se bo, da je človeštvo zmožno še velikanskega razvoja.

kar pa še da danes niste dokazali? Ali je bil to pri vas odgovor, ko takrat "Proletarec" sploh ni polemiziral z nikomur? Zagar Konda, ta laž ne bo držala! Soderu-ji in svobodomiselnosti rokaj po A-meriki imajo bistre oči — bistrej-še kot si Vi mislite. To že tudi ob-čutite.

Jugoslovenska socialistična zve-za tudi ne da spati tem "prijetaj-lem" socializma. Svojo lojalnost in solidarnost do stranke pokazu-je s tem, da se odrgnejo ob to- našo dično organizacijo kjerkoli se morejo. Že parkrat je bilo v "Proletarec" dovolj jasno pove-đamo, da po sedanjem strankinim Statutu je nemogoče, da bi se socialistična zveza pridružila a-meriški stranki kot eno- nima organizacija. V sporazumu z glavnimi faktorji ameriške stranke se bo torej v tem oziru storil potreben korak šele na soci- alistični konvenciji. Ampak šele okrog "Gl. Sv." ne razumejo ali nečejo tega razumeti. Govori o- kar hoče — osel bo le riral vsjo- jo pot naprej. Všek laži je pa tr- ditev, da ima Jugoslav. soc. zveza sebične namene in da je organi- ziran za namenom, ugonobiti vse slov. časopise v Ameriki. Ta trdi- tve je toliko blazna — saj vrjel ji- ne bo noben pameten človek — ko- liker je lažnjiva; in zapisal je je človek, ki hoče veljati za sociali- sta (!) in še za urednika sociali- stičnega lista (!!) povrh Pfej! Obrekovalce socialistične organi- zacije, ki temelji na istih princi- pih, za ktere bi se tudi on rad št- lil, ne zasluži družega, kot od- vseh sodrugov največji prezir.

Najljepše je pa to, da Konda- tov "Gl. Sv." podtika sode. Zavrti- kni neltako "zvezo" s farji. To do- voli tiskati v svojem listu, on. Konda, ki je po zadržili g. Klo- bučarja minulo jesen objemal žup- nika Kranjca v So. Chicago. On, Konda, ki je sklepal mirovne po- godbe s farji in v javnosti ponižo- prekal vse kar je prej podpi- sal v "Gl. Sv." On, Konda, ki je po zadržili g. Klobočarja — svo- jega sedanjega zvestega brata — objubil župniku Kranjcu, da bo- de spolnoval vse krščanske dol- žnosti — le k spovedi — oh, mu- za sramežljivosti! — ne bi rad šel. Sapienti sat!

In takemu značajnežu naj še vrjame in gre na limanec zaved- no slovensko delavstvo?

DOPISI

Pueblo, Colo., 27. marca. — "Ex- tra-Glas Svobode" ga je pa res- pihnil!

Mi člani S. N. P. J. vprašamo M. V. Kondata: kaj naj pomeni oni "pozor" z debelimi črkami v "ekstrariji"? Zakaj — pozor! Ali li morda zaradi Vaše izključitve, katero ste že davno zaslužili? Mi bi radi vedeli, kdo in kaj ste Vi, da bi morali vsi člani in vsa dru- štva biti "pozorna" na Vašo "ex- tra". Ali se Vam morda dozdeva, da ste kraj jednote ali kaj, da tako oblastno zapovedujete: po- zor!

Ja, ja, Mr. Konda, mi že vemo, kaj Vam išči! Uradi, glasilo itd. kajne! Zato toliko hujskanja in napadov v Vašem "Glasu Obreko- vanja". Mogoče se še spominjate, kako ste se izmuzli pred nekim delegatom na zadnji konvenciji v LaSalle: "Ko bi bil moj pristav M. K. iz Puebla na konvenciji, bil bi me kot h —, ker nisem sprejel urada." In koliko kroko- dilovih solz ste že potočili zara- di glasila!

To je dovolj jasen dokaz, čemu zadnji čas tolike trobite mol čla- ne in društva in zalivate izvan- redno konvencijo. Ampak upamo, da Vaše želje splavajo po vodi.

Ej, Mr. Konda, na visoko ste le- teli, a na nizko boste padli — če že niste —!

V svojem "extra" pravite, da imate preveč pristav, da bi Vam kdo uničil "Gl. Sv." Resnica, i- meli ste jih; tudi tukaj v Pueblu ste jih veliko imeli, ali kakor se vidi, zdaj imate le še par svojih kimovec. Eden iz med teh Vas sigurno ne bo zapustil, ker se Vam klanja kakor malemu "bugu". Vi pa njemu kakor "angolja var- hu".

Pa brez zamera, Jos. Mišica, Dragotin Pogorele, Jos. Boitz, Mihael Pogorele.

Cleveland, O., 27. marca. — Cenjeno uredništvo! Prosim, do- volite mi nekoliko prostora v listu "Proletarec".

Kaj vse počne list "Glas Svo- bode od zadnje konvencije, to je pa že od sile. Kaj pa je "Gl. Sv." pravzaprav? Socialistični tednik ali hujskač- zoper društva S. N. P. J. Zadržje, mislim, bo pravo; saj vedno kri- lje; pozor! resolucija! — protest!

itd. Če to ni dovolj, gre pa last- ni listi sam osebno okrog dru- štvnikov in jim gode, da se naj- staremu odboru na ljubo skliče po- sebna konvencija, ktera se naj bi po nasvetu "Gl. Sv." vršila še o- krog 1. maja. Tudi so tako dobri pri "Gl. Sv.", da nam svetujejo, kje se naj vrši konvencija.

Gosp. John Stonić mi piše, da so bratje S. N. P. J. po Pennsyl- vaniji, ali bolje rečeno koder on hodi, jako razburjeni. To je že vrjetno. Kaj pa g. K. v Clevelan- du? Zakaj mi Vi od tukaj nič ne poročate? Sieer bi mi tudi lahko kaj osebno povedali, kajti daljava ni velika — no, je že vrag če svo- jih prijateljev več ne poznate. So- vrazniki so bolji če Vam le gredo na roko, pa naj bodo tudi "lopo- vi." Torej le na lov za odborniška mesta: zagotovite si mesto, če tu- di zato plačate \$5.

Bratje, družtveniki! Ali res že ne vidite, kdo je pravi nasprotnik jednote? Ali ne vidite, kako se norčuje M. K. in vsi okrog G. Sv. iz nas jednotnih članov?

Pa bodejo eni rekli: K. je ne- dolžen! Seveda je nedolžen — nič ne piše v list, niti ne ve kaj se ti- ska v njegovem listu! Lastnik li- sta, ki mora biti odgovoren za vse- bita istoga — ni kriv ostudno pi- savye zoper S. N. P. J. Obžalova- nja vredni lastnik!

Konda in Klobočar, dva ljubez- njiva brata, ktera sta vedno sku- pni delala za "koristi" jednote in skupno — delila sta zopet z ro- ko in roki na dela za jednote "koristi." Tož se jima po uradih in to je treba dobiti nazaj; če ne- naj pa po njunem programu h — vzame S. N. P. J. in z njo novi odbor. Nahujskala sta proti no- vemu odboru nekaj družtev, ktera zalaj kričijo ne vedo, zakaj.

In glavni tajnik! Koliko nje- mu predbivajo! Sama nezmož- nost ga je — pravijo. Kdo ga je izvolil tajnikom? Ali ne delega- tje? Ali ni vsako društvo imelo svojega ali več delegatov na zadnji konvenciji, ki so z večino glasov izvolili g. Kržeta tajnikom?

G. Kržec je pokazal na konven- ciji, da je zmožen tajniškega po- sla. In namesto, da bi bili ponu- ženi na moža, mi pa sedaj predbiv- ate nezmožnosti! Lepo je to! Ravno tako je z novim blagajni- kom. Pravi, da ni zmožen dobiti denarja od Klobočarja in da se- ne bo tožil za vaš denar. Ali ste mislili, da nam bo g. Koršić zakla- dal sodnijske stroške iz svojega žepa? Tega bi ne storil nihče, pa da je izvoljen blagajnikom tudi sam Rockefeller. Pač bi pa kdo drugi na njegovem mestu postopal vse drugače s starim blagajnikom kar bi pomenilo še večje stroške za jednote.

Čemu toliko besedičenja o jav- nih volitvah? Ako se je z javnimi volitvami kršil (!) zakon, krivi- smo tega delegatja — in tudi g. Konda, ki je glasoval javno — u- pa novi odbor. Klobočarja naj b- sam, da dela tako sitnosti! In naj se tudi vrši druga konvencija, on ne pride nikoli več v odbor. V tem slučaju bi ga le še bolj spoz- nali, kakor tudi one okrog G. S.

Čas je torej, da se te ljudi raz- krinka in pokaže v pravi luči, kdo so in zakaj se jim gre. Ven s ta- kimi družtveniki, ki delajo prepri- in stroške jednote, pa naj si bo Konda, Klobočar ali kdor hoče; za te bi ne smelo biti prostora v no- benem društvu, še manj pa pri jednoti.

Cenjeno brate in društva S. N. P. J. pa opozorjamo, da čitajo "Gl. Sv." in "Proletarec", potem naj sodijo, kateri iz med teh listov je za napredek jednote. Kdor ima le malo pojma, lahko spozna, da "Gl. Sv." dela — dasi po ovinkih — za razpad S. N. P. J.

Pozdrav vsem soprotnim, "Pro- letarec" pa želim obilo naročni- kov. Za enega vam jaz pošiljam danes naročnino za celo leto.

Jos. Zalokar.

Cleveland, O. — Ni čnda, da si- mo Clevelandčanje tako fanati- no pobožni. Ni čnda, da niso nji- rojaki nič drugega kot stroji, ktere zaslužje naši izkoriščevalci ka- dar so jim poljubi. Dokler se bo- de vrjelo poneumevalnim časn- kom, tako dolgo bomo vedno ta- vadi v mraku in blatu nazadnjaš- tva.

V 15. šte. "Amer. Slovence", na 4. strani čitam tole: "Telo moramo krotiti, da se z dušo vred ne pogubi, prav tako kakor z uz- do ravnamo konja, da ne hiti v- propast. Molitev in post sta dva branika proti vsakemu sovražni- ku."

Kaj hočeš še več, delavec! Ali ne vidiš, kako se norčujejo iz te- be? Brezposelnih delavce, ki si stra- dal celo zimo — tisoč vas, ki ste stradali in vaše žene ter otroci so stradali — zakaj se ne posti- te! Dolgo že imate post, da zamo- reje žreti kapitalisti in razni de- lanci, ki stradjate še nadalje.

"Radnička Straža" je edini hrvatski socialistični list v Ameriki. Izhaja vsako drugo sredo in stane \$1.00 NA LETO. Naslov: "RADNIČKA STRAŽA", 115 PISK ST., CHICAGO, ILL. Priporočajte ta list bratom Hrvatom!

stradjate, da vam bodo pokala re- bra — obranili se bodele gotovo s tem enega sovražnika — maščobe, ki tako muči nedelavne debeluhar- je.

Ako je post tako dobro orožje proti vsakemu sovražniku, zakaj se potem ne postijo kapitalisti in drugi trebnasti delanci, ki ved- no vpijejo o svojih sovražnikih? Post bi tem koristil, prvi bi bili podobnej ljudem, ko bi zgrubili mast, drugi bi lahko pobili svoje sovražnike in tretji bi morda kaj ostalo za reveže, če sami vsega ne poi- ro.

Delavec, kako dolgo nas bodo še imeli za bedake? Proč s poneum- nevanjem! Delavsko časopisje v roke! Clevelandčan.

Aurora, Ill. — Cenjeni mi list "Proletarec"! Upam, da najde ta- moj dopis nekoliko prostora v na-šem cenjenem delavskem listu, kajti ravno iz naše slovenske na- selbine se malo kdaj kaj čuje. Malo nas je Slovencev tukaj v Au- rori, ali vendar se zavedamo našega zatiranega delavskega stan- u. Pred enim letom še nismo čit- ali nobenega delavskega lista, a danes imamo že socialistični klub, ki stoji kot stev, 10 pod okriljem Jugoslovenske socialistične zveze in kteri se zbira okrog svojega glasila "Proletarec". In naš klub celo dobro napreduje vzle temu, da imamo nekaj zagrinencev okrog sebe, kteri so mislili, da bomo kar v zrak leteli s klubom. Ali hudo so se zmotili; naš klub ostane ne- premagljiv. Naši nasprotniki naj- raje čitajo delavske liste, "Pro- letarec" na primer, kteri vam od- pre oči, da bodele spoznali, kako potrebna je socialistična organi- zacija za nas delavce in da brez organizacije sploh ne moremo misliti na boljšo bodočnost. Zlasti letos, ko se bližajo volitve in ko imamo ameriški delavec lepo pri- liko znebiti se kapitalističnega jama, letos, letos na noge delavci. Organizirajte se socialistično! Pristopajte v socialistične klube! Socialisti se borimo za osvobodit- ev delavstva iz današnjega krut- tega profita — sistema in kdor na- sprtuje socializem, nasprotuje sam sebi. Zatorej v boj, ki naj tra- ja tako dolgo, dokler ne zavliira v Ameriki rdeči prapor — znamenje naše zmage.

Ta mali dopis naj velja vsem slovenskim trpinom v Ameriki, posebno pa Slovencev v Aurori, Ill. S socialističnim pozdravom Alojz Rudman.

I. STRAUB URAR 336 W. 18th St., Chicago, Ill. Ima večje zalogo ur, verigle, prsta- nov in drugih dragotin. Izvršuje tudi vsakovrstna popravila v tej stroki po zelo nizki cení. Obiščite ga! Sveži kruh in fino pečivo dobite ved- no v hrvatsko-slovenski pekarni. Curiš i Radakoviča 623 So. Throop Street CHICAGO. Vozi tudi na dom. Na drobno! In debelo! J. Silverstein 487 So. Halsted St. Chicago.

ROJAKI! Predno kupite kmetijo ali sploh kako zemljišče PIŠITE ZAUPNO F. GRAM-U, NAYLOR, MO. Tam je dobiti še najlepšo in najrodovitnejšo zemljo v Ameriki.

FR. SAKSER CO. 109 Greenwich Street, New York; PODRUŽNICA 6104 St. Clair Avenue, N. E. Cleveland, Ohio. OFICIJELNO ZASTOPNIŠTVO VSEH PAROBRODNIH DRUŽB. Priporoča se Slovencev in Hrvatov o priliki potovanja v stara domovino, ali ako žele koga sem vzeti — v prodajo parobrodnih listkov po najnižji cení. Zemljiške listke za vse kraje v Zjedni. državah in Evropi Pošilja najceneje in najhitreje denar v stara domovino, bodisi zasebnim strankam, posejniticem ali v katerokoli svrhu. Vask slovenski potnik naj pazi, da pride na številko 109 GREENWICH STREET in nikamor drugam ter naj se prej dobro prepriča, ako je na pravem prostoru, predno se da progovoriti, da komu vroča denar v maežja, da ima opraviti z nami.

Slovenecem in Hrvatom! namenjamo, da izdelujemo raznovrstne obleke, po najnovšem kroju, Unijsko delo; trpečno in lila- diži v delokrog oprave — oblek. Prizite in ogledite si našo izložbo. Z vsem spoštovanjem J.J. DVORAK & CO. UNION CLOTHIERS-TAILORS 598 600 BLUE ISLAND AVE.

GOSTILNA, dobro in vedno preskrbljena s klub smodkami in prostim prizgikom. Dvorane, za društvnene seje, svatbe, zabavne večere, veselice itd. Potujoči rojaki vedno dobro došli. Priporočam se vsem v mnogobrojen obisk Frank Mladič 587 SO. CENTRE AVE., CHICAGO, ILL.

Pomlad je tukaj. Setahu ženitov in novost prihaja. Če se ženite, je važno za vas, da si omislite dobro sliko kot spomin na vaš ženitovski dan. Dobro sliho, da bodele ne morete dobiti, vam izdela. I. STRAUB URAR 336 W. 18th St., Chicago, Ill. Ima večje zalogo ur, verigle, prsta- nov in drugih dragotin. Izvršuje tudi vsakovrstna popravila v tej stroki po zelo nizki cení. Obiščite ga! Sveži kruh in fino pečivo dobite ved- no v hrvatsko-slovenski pekarni. Curiš i Radakoviča 623 So. Throop Street CHICAGO. Vozi tudi na dom. Na drobno! In debelo! J. Silverstein 487 So. Halsted St. Chicago.

Pristno Domače Vino. Belo vino 60c galon Rdeče vino 50c galon Rdeče staro vino 45c galon. Posleda prasta. Te vane veljajo odloženem od 50 galonov naprej laktujem na niso tudi manjša naročila. Vino pošiljam proti predplačilu ali po C. O. D. po vsi Ameriki. Priporočam se rujakom tudi za obisk moje lepo urejene gostilne z izborno pijančami in z vedno pripravljeno prostim prizgikom. Za dobro in točno postrežbo, kakor tudi za pristnost vina jamčim.

JOSIP ZALOKAR, 809 Edison Road N. E., Cleveland, O. M. Lacković in Fr. Smetko 378 West 18th St., Chicago MODERNO OPREMLJENA SLOVEN- SKA TRGOVINA Z JESTVINAMI (GROCERIJIA.) Najboljši riž, kava, čaj, moka itd., sploh vsakovrstno domače in prekomor- sko blago vedno sveže po najnižji cení na prodaj. Na zahtevo razvažam blago tud na- dom, za kar nič ne računim. Najbolje in naje- uže obnavo kupi- pri John Klofalk 631 Blue Island Av. CHICAGO. Sprejema tud pravila.